

Univerzita Palackého
v Olomouci

Univerzita Palackého
v Olomouci

Způsob a rozsah náhrady

Filip Melzer

Způsob a rozsah náhrady (§ 2951 a násl.)

- Restitutio in integrum (§ 2951 odst. 1)
- In reluto: ovšem vždy na žádost poškozeného

- **Náhrada nemajetkové újmy (§ 2951 odst. 2)**
 - Nezají-li zadostiučinění jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy
 - in reluto
 - X např. § 2958, 2959

- **Skutečná škoda a ušlý zisk (§ 2952)**
 - Skutečná škoda spočívá ve vzniku dluhu: právo na zproštění dluhu, případně poskytnutí náhrady.

Snížení náhrady (§ 2953)

§ 2953

Snížení náhrady

(1) Z **důvodů zvláštního zřetele hodných** soud náhradu škody přiměřeně sníží. Vezme přitom zřetel zejména na to, jak ke škodě došlo, k osobním a majetkovým poměrům člověka, který škodu způsobil a odpovídá za ni, jakož i k poměrům poškozeného. Náhradu nelze snížit, byla-li škoda způsobena **úmyslně**.

(2) Odstavec 1 se nepoužije, způsobil-li škodu ten, kdo se hlásil k odbornému výkonu jako příslušník určitého stavu nebo povolání, **porušením odborné péče**.

Zvláštní pravidla pro výkon rozhodnutí

§ 2954

Způsobil-li škůdce škodu **úmyslným trestným činem**, z něhož měl majetkový **prospěch**, může soud na návrh poškozeného rozhodnout o uspokojení z věcí, které škůdce z majetkového prospěchu nabyl, a to i nepodléhají-li jinak výkonu rozhodnutí. Do uspokojení práva na náhradu škody nesmí škůdce nakládat s takovými věcmi uvedenými v rozhodnutí.

Nemožnost zjištění výše škody

§ 2955

Nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud.

Srov. § 136 OSŘ

Náhrada při poškození věci (§ 2969)

Pododdíl 3

Zvláštní ustanovení

§ 2969

Náhrada při poškození věci

(1) Při určení výše škody na věci se vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se, **co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit.**

(2) Poškodil-li škůdce věc ze svévole nebo škodolibosti, nahradí poškozenému **cenu zvláštní obliby.**

Náhrada při poranění zvířete

§ 2970

Náhrada při poranění zvířete

Při poranění zvířete nahradí škůdce účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete tomu, kdo je vynaložil; požádá-li o to, složí mu škůdce na tyto náklady přiměřenou **zálohu**. Náklady spojené s péčí o zdraví **nejsou neúčelné, i když podstatně převyšují cenu zvířete, pokud by je vynaložil rozumný chovatel v postavení poškozeného.**

Náhrada nemajetkové újmy (§ 2971)

§ 2971

Náhrada nemajetkové újmy

Odůvodňují-li to **zvláštní okolnosti**, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z **hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost**, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky **zvláště zavrženíhodné**, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu **důvodně pociťuje jako osobní neštěstí**, které **nelze jinak odčinit**.

Náhrada při újmě na přirozených právech člověka (§§ 2956 a násl.)

Pododdíl 2

Náhrada při újmě na přirozených právech člověka

Obecná ustanovení

§ 2956

Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku **újmu na jeho přirozeném právu** chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí **škodu i nemajetkovou** újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

Schematicky lze vyjádřit **předpoklady § 2956** takto:

- naplnění některé z obecných nebo zvláštních skutkových podstat náhrady škody (újmy), včetně výše zmíněných § 2910, 2927, 2933 atd. s tím, že nemusí vzniknout škoda, nýbrž postačuje jen vznik nemajetkové újmy;
- došlo k zásahu do přirozeného práva člověka chráněného první částí OZ a současně
- je naplněn nexus protiprávnosti nebo nexus ohrožení ve vztahu k tomu přirozenému právu člověka, do něhož bylo zasaženo.

Jsou-li tyto předpoklady naplněny, aktivuje se **právní následek** obsažený v § 2956, tj. škůdci vzniká povinnost k náhradě nemajetkové újmy.

Kritéria pro stanovení náhrady podle § 2956 an.

§ 2957

Způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, **aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné**. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.

Náhrady při ublížení na zdraví a při usmrcení

§ 2958

Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, **vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy**; vznikla-li poškozením zdraví **překážka lepší budoucnosti** poškozeného, nahradí mu škůdce i **ztížení společenského uplatnění**. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle **zásad slušnosti**.

- Metodika NS
- Další nemajetková újma: 25 Cdo 2635/2018

§ 2959

Při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy **manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké** peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

- 25 Cdo 894/2018
- 25 Cdo 3463/2018
- 25 Cdo 4210/2018 (zvláště závažné ublížení na zdraví)

Přehled předpokladů § 2959

- 1) **Naplnění základní deliktní skutkové podstaty vůči primárně poškozenému** (např. 2910 nebo i objektivní odpovědnosti - např. § 2927).
- 2) **Základní deliktní skutková podstata chrání život a zdraví člověka** (musí být naplněn nexus protiprávnosti nebo nexus ohrožení ve vztahu zásahu do života nebo zdraví primárně poškozeného).
- 3) **Následně musí být splněny zvláštní předpoklady** uvedené v ustanovení § 2959 OZ, a to:
 - a) **primární poškozený byl usmrcen** nebo mu bylo **závažně ublíženo na zdraví**,
 - b) **sekundární oběť je osobou blízkou** primárně poškozenému,
 - c) **sekundární oběti vznikla z důvodu újmy primární oběti (alespoň) citová újma.**

§ 2960

Náklady spojené s péčí o zdraví

Škůdce hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví poškozeného, s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost tomu, kdo je vynaložil; požádá-li o to, složí mu škůdce na tyto náklady přiměřenou zálohu.

- Pb: náhrada za osobní péči nemohoucí osoby

§ 2961

Náklady pohřbu

Škůdce nahradí tomu, kdo je vynaložil, přiměřené náklady spojené s pohřbem v rozsahu, v jakém nebyly uhrazeny veřejnou dávkou podle jiného právního předpisu. Přitom se přihlédne k zvyklostem i k okolnostem jednotlivého případu.

Peněžité dávky

§ 2962

(1) **Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti** poškozeného se hradí peněžitým důchodem ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem poškozeného před vznikem újmy a náhradou toho, co poškozenému bylo vyplaceno v důsledku nemoci či úrazu podle jiného právního předpisu.

(2) **Žáku nebo studentu** náleží náhrada za ztrátu na výdělků ode dne, kdy měla skončit jeho povinná školní docházka, studium nebo příprava na povolání, po dobu

a) o kterou se jeho povinná školní docházka, studium nebo příprava na povolání prodloužily následkem újmy na zdraví,

b) neschopnosti následkem újmy na zdraví,

c) trvání zdravotního postižení vzniklého následkem újmy na zdraví, které zpravidla brání úplnému zapojení do výdělečné činnosti, nebo

d) trvání zdravotního postižení vzniklého následkem újmy na zdraví, které částečně brání zapojení do výdělečné činnosti, pokud nezameškává vlastní vinou příležitost k výdělků výkonem práce pro něho vhodné.

§ 2963

(1) **Po skončení pracovní neschopnosti**, případně při invaliditě, nahradí škůdce poškozenému jeho ztrátu peněžitým důchodem, který se stanoví vzhledem k rozdílu mezi výdělkem, jakého poškozený dosahoval před vznikem újmy, a výdělkem dosahovaným po skončení pracovní neschopnosti s **přičtením případného invalidního důchodu** podle jiného právního předpisu. Dojde-li ublížením na zdraví k dlouhodobému zvýšení potřeb poškozeného, stanoví se výše peněžitého důchodu i vzhledem k těmto potřebám.

(2) Dosahuje-li poškozený po skončení pracovní neschopnosti výdělku jen s **vynaložením většího úsilí nebo se zvýšenou námahou**, které by, nebýt škodné události, jinak nemusel vynaložit, odčiní se mu peněžitým důchodem i zvýšená námaha nebo úsilí. Při stanovení výše peněžitého důchodu se přihlédne i ke zvyšování výdělků v daném oboru, jakož i k pravděpodobnému růstu výdělku poškozeného podle rozumného očekávání.

(3) Jsou-li pro to vážné důvody, může soud rozhodnout, zda, jakým způsobem a do jaké výše škůdce **zajistí** pohledávku poškozeného na peněžitý důchod; návrhy stran přitom není vázán.

§ 2964

Náhrada za ztrátu na důchodu náleží poškozenému ve výši rozdílu mezi důchodem, na který poškozenému vzniklo právo, a důchodem, na který by mu bylo vzniklo právo, jestliže by do základu, z něhož byl vyměřen důchod, byla zahrnuta náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, kterou poškozený pobíral v době rozhodné pro vyměření důchodu.

§ 2965

Konal-li poškozený **bezplatně práce pro jiného** v jeho domácnosti nebo závodu, nahradí škůdce této jiné osobě peněžitým důchodem, oč přišla.

§ 2966

(1) Při **usmrcení** hradí škůdce peněžitým důchodem **náklady na výživu pozůstalým**, kterým zemřelý ke dni své smrti poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu. Náhrada náležití pozůstalým ve výši rozdílu mezi dávkami důchodového zabezpečení poskytovanými z téhož důvodu a tím, co by poškozený podle rozumného očekávání mohl pozůstalým na těchto nákladech poskytovat, pokud by k jeho zranění nedošlo.

(2) Z důvodu slušnosti lze přiznat příspěvek na výživné i jiné osobě, pokud jí usmrcený poskytoval takové plnění, ač k tomu nebyl podle zákona povinen.

§ 2967

(1) Při výpočtu náhrady se vychází z průměrného výdělku zemřelého; náhrada nákladů na výživu pozůstalým nebo jiným osobám však nesmí úhrnem převýšit to, co by zemřelému náleželo jako náhrada za ztrátu na výdělku, případně na důchodu.

(2) Při vyměření náhrady pozůstalým se přihlédne také k tomu, jak dlouho by usmrcený pravděpodobně žil, nebýt zranění. Při vyměření náhrady jiným osobám se přihlédne k tomu, jak dlouho by usmrcený plnění pravděpodobně poskytoval.

§ 2968

Odbytné

Je-li pro to důležitý důvod a žádá-li o to poškozený, přizná soud poškozenému namísto peněžitého důchodu odbytné.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děkuji za pozornost

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děkuji za pozornost!